

ENRICA TESIO

Zâmbetele nu fac zgomot

Traducere din limba italiană de
Roxana Panaite

Editura ap!

(ACT și Politon)

Str. Înclinată, nr. 129, Sector 5, București, România, C.P. 050202.

tel: 0751.066.694, e-mail: office@actspoliton.ro

www.actspoliton.ro

I SORRISI NON FANNO RUMORE

Copyright © 2024 by Giunti Editore S.p.A./Bompiani, Firenze-Milano

www.giunti.it

www.bompiani.it

© 2024 Editura ACT și Politon pentru prezenta ediție românească

Traducător: **Roxana Panaite**

Redactor: **Camelia Zara**

Tehnoredactor: **Teodora Vlădescu**

Coperta: **Alexandra Ilie**

Copyright Manager: **Andrei Popa**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

TESIO, ENRICA

Zâmbetele nu fac zgomot / Enrica Tesio; trad.: Panaite Roxana. - București: ACT și Politon, 2025

ISBN 978-630-303-317-4

I. Panaite, Roxana (trad.)

821.131.1

AVERTISMENT: Distribuirea, copierea sau piratarea în orice fel a acestei cărți nu este pedepsită numai prin lege, dar contravine și tuturor normelor și principiilor etice și sănătoase pe care un astfel de titlu le promovează. Ce fel de efect va avea energia pe care vreți să o transmiteți mai departe, dacă aceasta vine prin furt, ilegalitate și lipsă de respect față de autor și față de toți cei care au contribuit la crearea acestei cărți, astfel ca ea să ajungă la dumneavoastră? Împărtășiți cu ceilalți informațiile importante, valorile și lecțiile pe care le-ați aflat din acest material, într-un mod corect și responsabil.

1.

Sunt zile în care îmi este dor de toți, chiar și de cei pe care i-am alungat. Sunt zile în care mă simt singură, rătăcită. Ar fi frumos dacă o casierică m-ar lua de mână, m-ar duce la casă, mi-ar spune la microfon numele și prenumele și l-ar ruga pe cel care m-a pierdut să vină să mă ia. Vocea s-ar auzi prin difuzoare. Ar fi frumos dacă ar apărea cineva care nu mai este și m-ar îmbrățișa: „Aici erai! Să nu mai faci asta, să dispari așa... mi-a stat inima”, cam așa dojenesc persoanele înspăimântate, cu ochii înlăcrimați de ușurare. „Nu este vina mea”, m-aș justifica eu, „m-am dus după persoana greșită, se mai întâmplă să greșești, nu am fost atentă”. Și așa plânde de bucurie.

Dar nu sunt un mare fan al supermarketurilor. Când eram mică, mergeam cu mama la cumpărături și, pe neașteptate, mă lăsa la coadă și dădea fuga să ia ceva ce uitase, zahăr, sare sau detergent, iar eu eram îngrozită de gândul că o să-mi vină rândul înainte ca ea să se întoarcă; nu aș fi știut ce să zic, cu ce să plătesc.

Așadar, excluzând supermarketurile, ar trebui să stabilim un loc de întâlnire cu persoanele pe care le iubim, pentru cazul nefericit în care viața ne-ar da planurile peste cap.

Cum ar fi băncuța din fața bisericii de pe colină, unde găsești și un binoclu dacă vrei să admiri panorama, care funcționează cu monede de 10 cenți, iar cine ajunge primul îl poate vedea pe celălalt sosind. Sau barul acela cu perete de sticlă

care dă spre stradă, unde m-aș așeza pe un scaun înalt, mi-aș lua un suc și aș începe să desenez o schiță în creion înainte să ajungă și celălalt.

Ar fi frumos, dar nu se poate, nu funcționează așa, pe vreme de pace facem promisiuni pe care războiul le risipește.

18 decembrie este o zi de război, o simt încă de dimineață.

M-am trezit devreme, cu Vittoria lângă mine, care în timpul zilei păstrează distanța, dar pe întuneric se ghemuiește lângă mine. Noaptea are un efect magic asupra trupurilor: cu ochii închiși, cu părul pe pernă și dormind pe burtă, pisica mea sălbatică revine la vârsta de 2 ani. Acele ore sunt singurele momente în care Vittoria nu îmi lipsește. În timpul zilei, însă, mă copleșește frica de a o pierde. Cine știe dacă a fost o alegere bună, în momentul despărțirii, să nu stabilim cum ne împărțim zilele și vacanțele; Vittoria poate sta cu cine vrea ea, doar că vrea prea mult cu Cesare și, mai ales, cu noua lui iubită. Nu este ușor să ai o fiică care o preferă pe mama vitregă cu 15 ani mai tânără și cu un suflet cu 15 ani mai ușor.

Dimineața e cel mai greu moment, pentru că Vic regretă că a cedat și a venit în pat, și fuge; are 8 ani, este mare de acum. La micul-dejun mănâncă cerealele direct din cutie, își dă capul pe spate și își umple gura cu pumnul, apoi mestecă câteva secunde și repetă operațiunea.

— Ai aici laptele.

Îi întind cana, dar nici nu se uită la ea. Războiul nostru domestic este făcut din gesturi mărunte, din refuzuri subtile.

— Ai scris scrisoarea pentru Moș Crăciun?

— Da, dar nu ți-o dau să o citești.

Dă din cap, își pune cereale în gură și bea o gură de lapte, tot direct din cutie. Apoi zâmbește mulțumită, așteptând reproșul meu.

— De ce nu?

— Vreau să văd dacă îmi aduce cadourile care trebuie fără să o citeșteți voi...

— Să o citiți.

— ...dacă îmi aduce cadourile care trebuie fără SĂ O CITIȚI voi, atunci chiar există, altfel înseamnă că sunteți voi.

— Sau nu ți le aduce pentru că ești suspicioasă.

— Ce înseamnă suspicioasă?

— Neîncrezătoare.

Vittoria dă din umeri, nu i se pare că *neîncrezătoare* este o insultă.

— Va fi multă lume azi la prezentarea ta?

— Cred că da, participă mai multe școli elementare.

— A mea nu.

— Nu, a ta nu, pentru că azi aveți serbare.

— Știi cum au poreclit-o colegii mei pe Octavia Minunata?

— Nu, cum?

— Octavia Stricata!

Nu știu dacă să mă prefac amuzată, dacă să o dojenesc sau dacă să încerc să îi dau un pupic – pe post de pipa păcii, dar în final prefer să renunț.

— Nu e amuzant?

— Foarte, îi răspund, dar nu râd.

Octavia Minunata este protagonista unei serii de cărți de succes scrise și ilustrate de Antonia Baldi, zisă Toni, adică eu. În fiecare volum, mica exploratoare pleacă să descopere o altă țară și, astfel, cunoaște minunile lumii. Împreună cu ea, călătorește și un urs panda care este cofetar-patiser, de care e nedespărțită și care răspunde la numele de Pandoro*. Pandoro pregătește o rețetă tipică fiecărei destinații și îi invită pe cititori să o încerce acasă. În anul 2018, postul de televiziune Rai a cumpărat drepturile pentru a o transforma într-un program de gătit pentru cei mici. Melodia de generic *Octavia Minunata, de vanilie răsfățata* a devenit și o melodie a lui DJ Diniego, cunoscut în viața de zi cu zi ca Diego Nievo, care mai întâi a cântat-o la festivalul de la Sanremo, înconjurat de copii îmbrăcați în costume în formă de briose, iar apoi a folosit instrumentalul pentru o piesă de muzică electronică care a făcut senzație în discotecile de vară. Recent, duoul format din Octavia și Pandoro a fost completat de un al treilea personaj, Orangostanco**, o maimuță mare și leneșă, întâlnită într-o călătorie în pădurea tropicală, a cărei principală preocupare este sforăitul zgomotos.

Asta scrie pe Wikipedia despre Octavia Minunata. Eu cred, în schimb, că Octavia Minunata este o tipă cu care nu poți negocia un armistițiu, dar care îmi asigură hrana, plătește rata la bancă, vacanțele și cursul de chitară foarte costisitor al Vittoriei și, mai ales, spre deosebire de Vittoria, face întotdeauna numai ce îi spun eu.

— Acum du-te și te îmbracă.

---

* „Cozonac”, în traducere. (n. red.)

** Termen alcătuit din cuvintele „orango” și „stanco”, care în lb. italiană înseamnă „urangutan” și, respectiv, „obosit”. Așadar, în traducere, ar fi „Urangutanul obosit”. (n. red.)

- Mă duci tu la școală?
- Vine bunicul în zece minute.
- Fix cum îmi imaginam, și pleacă bosumflată.

Mă duc după ea în cameră.

— Vic, ce ai tot timpul? Fac eforturi incredibile, am și lansarea cărții, crezi că eu sunt fericită că sunt plecată tocmai înainte de Crăciun? Aseară am stat trează până la ora 2 ca să îți fac crema de mascarpone pe care să o duci la școală. Am făcut-o pentru mine? Nu, mie nu-mi place crema de mascarpone. Am făcut-o pentru tine. Nu zic acum să îmi mulțumești, dar nu mă face să plec supărată!

Mă ocolește, iese și se încuie repede în baie.

- Mai slăbește-mă! răbufnește de partea cealaltă a ușii.

Mai slăbește-mă este un lucru pe care copiii îl spun părinților, până și eu am pronunțat aceste cuvinte acum un an, într-un mesaj vocal pe care i l-am trimis mamei mele. Mama nu mai este, a murit în septembrie, dar mesajul vocal a supraviețuit, salvat în chatul cu numele Ma'.

De când a murit, moare în fiecare zi, de fiecare dată când îmi vine în minte fără să o amintesc. Memoria ține oamenii în viață, dar de fiecare dată când îmi amintesc, parcă mor și eu câte puțin. Se spune că viața e prea scurtă, dar nu este adevărat: moartea este prea lungă, nu se termină niciodată. Și aduce cu ea un șir nesfârșit de formalități birocratice, hârtii și cereri. Ai vrea să plângi, dar trebuie să semnezi, trebuie să decizi dacă s-o incinerezi sau nu; oare de ce nu ai întrebat-o niciodată dacă și-ar fi dorit să fie incinerată? Așa că, îți spui că vei plânge mâine, după ce ai ales să o înmormântezi, după ce

ai obținut certificatul, după ce ai întins rufe. Și, în cele din urmă, nu mai plângi. Continui să mori câte puțin.

Exagerez, nu am rezolvat totul, încă mai am hârtii pe care trebuie să le descifrez, o casă din care trebuie să scot totul afară și, mai devreme sau mai târziu, să o vând și să ridic scrisorile care vin acolo. Și de plâns, plâng, dar dau alt nume lacrimilor, nu le spun *mama* sau *dor*, le spun *nervozitate*, *anxietate*, *fiică*, *fostul*, *sindrom premenstrual*. De altfel, ar fi un exercițiu inutil să dai un nume lacrimilor când nu te vede nimeni plângând; nu trebuie să le prezinți nimănui, să le justifici, nu trebuie să îți ceri scuze zicând că ești oboșită. Eu, de obicei, mă opresc și plâng, iar când am terminat, mă întorc la ce făceam. Ca să marchez cumva această trecere, spun cu voce tare un „ok”.

Ultima dată s-a întâmplat acum două săptămâni. Am intrat în bucătărie și am găsit-o pe Vic chinându-se să scoată cu furculița o bucățică de pâine din toaster. Am smuls cablul din priză și am rămas cu ochii cășcați și cu firul în mână atârând ca un cap de șarpe cu clopoței abia omorât. „Ai fi putut să te electrocutezi!”, am strigat. Iar ea, calmă: „Eu de unde era să știu?”.

Avea dreptate. Eu sunt mama ei, ar fi trebuit să prevăd pericolul, să îi explic despre electricitate și despre materialele conductoare, cum sunt metalele și corpul uman. Nu ar trebui să iau nimic de bun, ar trebui să fiu concentrată ca un Dumnezeu, să gândesc ca un Dumnezeu, să exercit iubirea în fiecare moment, pentru că iubirea este un exercițiu de prezență. Problema este că o iubesc cu toată ființa mea, dar cel mai mult o iubesc în absența ei. Atunci când este cu mine, simt ceva exasperant și insuportabil, care mă derutează și mă agită. Am numit lacrimile din dimineața în care Vittoria s-ar fi putut electrocuta *firimituri de pâine prăjită* și mi le-am șters în baie, înainte să o duc la școală.

Dacă vorbesc despre acest lucru cu Cesare, zice că sunt o *melomamă*, că exagerez, că fiica noastră este o forță, și are dreptate, dar este o forță pe care nu am reușit niciodată să o stăpânesc.

Nu am reușit să fac asta nici măcar când era în burtică, mi-a fost mereu teamă să nu pierd sarcina, timp de 37 de săptămâni și trei zile, cât a durat. Să stăpânești înseamnă să fii capabil să limitezi frica copilului când se naște, mi-a explicat psihologul, pentru că nașterea este o experiență înfricoșătoare și, desigur, această abilitate este responsabilitatea părinților. Mă uit mereu la părinți pe stradă. Unii par odihniți, se plimbă cu căruciorul cu un zâmbet blajin pe față. Nu fiindcă se prefac, ci fiindcă nou-născutul din cărucior este un bebeluș care se simte în largul lui în lume. S-a obișnuit repede cu viața, cu respirația, cu mâncatul, cu somnul: a fost un instinct firesc, care nu a întâmpinat rezistență. Să fii părintele unui copil cu o înclinație atât de mare spre dimensiunea sa umană este ca o aruncare cu zaruri. Dacă zarurile nu cad bine, micuțul plânge, respinge unele aspecte ale ființei sale pământești, iar părintele are nevoie de multă răbdare pentru a accepta că i-a făcut o nedreptate, că a obligat acel omuleț să-și ardă plămâni cu aer, să îi fie frig, să se sperie, să se simtă rău. O nedreptate pe care este nevoit să o îndure. Pe fiica mea nou-născută viața o apăsa mai mult decât pe ceilalți, nu se obișnuia cu ea, iar eu nu reușeam să-i diminuez acest disconfort, eu care eram mama sa, toată istoria ei, țara ei, războiul ei și, din păcate, doar în rare momente, pacea ei.

Cu timpul, senzația de nedreptate a devenit reciprocă. Se întâmplă să lucrez la birou, cufundată în lectură sau în scris, și să aud un sunet, poate radioul deschis în altă cameră sau

poate se aude emisiunea *La vita in diretta** de la televizorul vecinilor surzi. Însă, îmi dau brusc seama că este Vittoria, care vorbește cu mine. Asta a devenit fiica mea în opt ani? Un zgomot alb, de fundal, un disconfort de care trebuie să mă izolez?

Gerunziu mi se urcă în poală, „te rog, nu te pune și tu”, pufnesc, și îl împing jos; motanul miaună și îmi agață pantalonii în timp ce coboară. Un semn nefast care se adaugă la alt semn nefast. Am cumpărat un dizolvant cu burete pentru lacul de unghii: îți afunzi degetele în buretele înmuiat în acetonă și le scoți perfect curățate, fără urmă de culoare. Doar că, după un timp, buretele se murdărește și mai mult împrăstie oja decât să o curețe. Azi dimineață mi-am înmuiat vârful degetelor în el și le-am scos arătând de parcă aș fi încercat să mă șterg cu un prosop de hârtie după ce am sacrificat un porc. Nu pot să merg așa la prezentare, este un eveniment cu școlile, se transmite și în online, cu ocazia lansării cărții *Octavia Minunata la Polul Nord...* voi fi în direct și pe rețelele sociale și pe canalele de televiziune Rai. Trebuie să-mi schimb pantalonii și să-mi pun la punct unghiile, și trebuie să fac asta repede, pentru că în curând va apărea tata, bunicul Claudio, care, deși are cheile de la casă, nu știe să le folosească și va începe să le încerce: întâi pe cea verde, apoi pe cea roșie, cea galbenă...

Nimic nu funcționează la el, sau cel puțin nimic mecanic sau electric. Cheia bună este cea albastră, va ajunge la ea istovit de încercările anterioare.

— Trebuie reparată ușa asta, e defectă, va spune, la fel ca în fiecare dimineață din toate diminețile din lumea noastră mică.

— Da, tată, ai dreptate, după Crăciun o repar.

---

* „Viața în direct”. (n. trad.)

Eu îi voi da un pupic pe obraz, Vittoria îi va sări de gât. Iar el, alarmat, va spune, la fel ca în fiecare dimineață:

— Ușurel, că îmi strici ochelarii!

Dar dimineața asta este diferită, pentru că este o zi de război. Tata, bunicul Claudio, va vedea bagajul la ușă, mă va întreba dacă plec, iar eu îi voi spune că da: „Ți-am spus deja.”

— A, așa e, va răspunde. Și când te întorci?

— De Crăciun.

— A, corect.

Apoi, o va duce pe Vittoria la școală, vor merge unul lângă altul, el cu rucsacul ei pe umăr. „E foarte greu, îți rupe spatetele”, va spune, la fel ca în fiecare dimineață din toate diminețile din lumea noastră mică.

Iar eu voi țipa după ei de la geam: „Crema de mascarpone!”, iar Vittoria va veni repede și îmi va smulge cutia din mână.

— Aveți lingurițe la școală?

— Mâncăm cu mâinile! și va fugi înainte ca eu să mă opun.

Voi zice „Bine”, îmi voi schimba pantalonii, voi sta în chi-loți în fața dulapului, mă voi uita în oglindă doar după ce mă voi îmbrăca cu o pereche de blugi, după ce îmi voi pune tocure și un sacou, pentru că nu îmi mai înțeleg corpul gol. Mă voi întinde pe pat, cu ochii la tavan, și voi face inventarul hainelor din bagaj. Prezente. Al cadourilor cumpărate de Crăciun. Prezente. Present și aparatul foto pentru Vittoria, cărțile pentru prietenele mele, Paola și Ale (trebuie să le invit la mine de Revelion). Present și coșul pentru Katia, care va face curățenie și îi va da de mâncare lui Gerunziu în lipsa mea. Dorința de a mă ridica? Absentă. Sunt toate, dar lipsește totul.

Va suna telefonul: agenta mea nu folosește soneria, mă sună când este prin apropiere. Odată urcată în mașină, va încerca să mă facă să mă relaxez cu o voce atât de însuflețită, încât îmi va provoca anxietate.

Pe agenta mea o cheamă Simona Buonanno, este o femeie de 54 de ani care crede că este important să arate cu zece ani mai tânără și, deci, de la atât botox, a ajuns să arate ca o femeie de 60 de ani, bine întreținută. Ea a fost cea care m-a contactat pe Facebook pe vremea când făceam primele desene. Mesajele ei sunt ca niște podcasturi care încep cu „scuze că îți trimit un mesaj vocal, dar nu pot să scriu”. Un titlu bun pentru un roman de dragoste sau pentru versurile unui cântec de-al lui Tiziano Ferro*. E căsătorită cu Luigi, pe care îl pronunță *Luigiui* ca unii comentatori de la televizor care spun *juocul* de fotbal. Să mergi cu ea pe stradă este ca și cum ai parcurge drumul crucii, la fiecare zece pași se oprește, te apucă de braț și se uită în ochii tăi, subliniindu-și prin această pauză punctele-cheie din discurs. La început, am crezut că se simte rău, apoi am dat vina pe tocurele înalte, dar în cele din urmă am înțeles că este unul dintre multele ei moduri de a mă scoate din minți. Simona cunoaște cel puțin douăzeci de astfel de moduri. Al cincisprezecelea este să-mi curețe puloverele de părul lui Gerunziu sau să îmi aranjeze gulerul. Al zecelea este să spună *influencer* cu accent pe „u”, ca să sune internațional. Al optulea este să-mi spună că nu mi-a plăcut un anumit film doar pentru că nu l-am văzut în limba originală.

De fiecare dată când sunt la limita suportabilității, Simona face un gest care mă obligă să mă răzgândesc. Mereu în ultimul moment, în corner, ca de exemplu atunci când s-a îmbolnăvit

---

* Cantautor și producător italian. (n. trad.)

mama, iar ea a sunat un medic primar, amic de-al ei, pentru a obține un diagnostic rapid, sau când m-a lăsat să stau în vila ei din Palinuro pentru a-mi regăsi inspirația. De ce nu pot oamenii să fie doar odioși și atât? De ce aceste nuanțe? Ar fi așa bine dacă am avea toate motivele să urâm fără rezerve.

Simona mă va duce în cabina de machiaj, unde o fată prost machiată și prost pieptănată mă va machia și pieptăna; și își va aranja bretonul și va mesteca gumă în tot acest timp.

— Nepotul meu e înnebunit după cărțile dvs.

— Poți să mi te adresezi cu tu, te rog.

— Sigur, dragă. E alegerea ta să îți lași părul cărunt?

— Nu, chiar așa m-am trezit azi-dimineață, de spaimă, după un vis urât.

— Serios?

— Nu.

Și vom zâmbi amândouă jenate. Un băiat amabil îmi va pune un microfon, umblându-mi cu mâinile între sacou și cămașă, iar eu voi încerca să îmi amintesc când a fost ultima oară când un bărbat a umblat cu mâinile prin sacoul și cămașa mea, pentru a le scoate de pe mine. Îi simpatizez pe tehnicienii de sunet, de lumină, pe toți, fiindcă sunt detașați – au văzut prea mulți oameni care cred în asta, ca să mai creadă și ei. Știu că viața înseamnă prea puțin ce se întâmplă pe scenă și mult, mult mai mult ce se întâmplă în culise. Se îmbracă în negru și au pantaloni cu buzunare, ca în anii '90, iar dacă demontează scenele de concerte au dread-uri și păstrează mereu acea privire dură, specifică celor care frecventează centrele sociale.

Va veni la mine prezentatoarea cu mapa ei de prezentatoare, cu fondul de ten de prezentatoare, cu vocea de prezentatoare, va vorbi încontinuu și eu voi încuviința din cap: „Mai întâi intră publicul... tu rămâi aici... ce ruj frumos, arăți minunat... o să fie un pupitru, ai casca... ca la repetiție, când începe melodia *Octavia Minunata, de vanilie răsfățata*, intră băiatul pe role, apoi e rândul nostru, cum îți auzi numele, te duci.”

Copiii se vor comporta ca niște copii, se vor grăbi să-și scoată gecile și paltoanele, căci asta înseamnă iarna pentru ei: o lungă luptă împotriva gecilor și a paltoanelor. Vor descoperi scaunele, adevărata minune a teatrului, și vor lăsa fotoliile să se trântescă sub greutatea lor cu o mișcare zgomotoasă, în sus și în jos, iar învățătoarele vor încerca să îi liniștească. Dacă vor reuși să convingă câțiva, ceilalți se vor opri automat, cei mici se iau unii după ceilalți.

Și uite așa, pe 18 decembrie, la ora 10.45, mă urc pe scena amfiteatrului, iar copiii aplaudă, nu mă aplaudă pe mine, aplaudă pentru că așa e frumos să faci, pot să bată din mâini și să sară fără ca învățătoarele să-i dojenească, aplaudă dorința lor de a aplauda. Nu îi văd, luminile sunt îndreptate către mine, dar îi știu. Pe fundal sunt proiectate ilustrațiile din ultima mea carte, apare un iceberg mare din care Orangostanco răzuiește gheață pentru a face o granita^{*}; pe scenă, un dansator brazilian supraponderal se învârte pe role, într-un costum din burete care aduce cu Octavia Minunata. Dansatorul se retrage.

Prezentatoarea îmi rostește numele, mă așez pe scaun. Mulțumește consilierului comunal care se află în primul rând,

---

* Granita este un desert semicongelat făcut din zahăr, apă și diverse arome, originar din Sicilia, asemănător cu sorbetul. (n. trad.)

mulțumește școlilor, mulțumește teatrului, mulțumește învățătoarelor. Continuă să mulțumească, iar copiii încep să șușotească. Mai întâi încet, apoi din ce în ce mai tare. Stau pe scaun aproape complet întoarsă, mă răsucesc să privesc icebergul din spatele nostru. Prezentatoarea mi se adresează:

— Le spui tu copiilor că, dacă nu fac liniște și nu sunt cuminiți, nu vor mai primi cadouri de la Moș Crăciun?

Mă uit fix la icebergul de pe fundal, eu l-am desenat, e impresionant să îl văd acolo, enorm. *Titanicul* nu a văzut icebergul, deși trebuie să fi fost mult mai mare decât acesta. Era întuneric, era ceață, era frig. Poate că, la prima ciocnire, *Titanicul* a zis: eh, stați liniștiți, pare mai rău decât este în realitate. Deseori, pare mai rău decât este. Acum un an, Vittoria s-a lovit la cap, era sânge peste tot, dar când am șters-o, avea doar o tăietură minusculă. Un adio, o înfrângere, o ceartă, toate acestea par deseori mai rele decât sunt. De cele mai multe ori.

— Antonia, pot să îți zic Toni, nu? mă întrebă prezentatoarea uitându-se la mine cu niște ochi mari, bulbucați.

— Sigur că da, răspund.

— Deci, Toni, le spunem copiilor? repetă ea.

— Ce anume?

— Că Moș Crăciun nu le mai aduce cadouri dacă nu sunt cuminiți?

Nu este o întrebare retorică, chiar vrea să îi răspund. Respir.

— Eu le spun acestor copii să facă ce vor, pentru că Moș Crăciun nu există.

Am zis-o. *Moș Crăciun nu există.*

Și este mai rău decât pare.

Rovaniemi, 27 mai

Dragă Vittoria,

Cred că te va surprinde e-mailul meu, de obicei copiii sunt cei care îmi scriu mie, nu invers. Trebuie să știi că, uneori, mă mai abat de la reguli, mai ales când întâlnesc fetețe cu bunăvoință și am ceva timp liber (în luna mai, la Polul Nord este extrasezon). Am apreciat fiecare scrisoare a ta, le țin aici cu mine, mai ales pe cea din 2019, în care m-ai desenat slab și bine îmbrăcat, chiar par mai tânăr! Dar, în desenul tău din 2020 sunt rotunjour ca întotdeauna, carantina s-a simțit și aici. Nici nu-ți imaginezi cât de mult mă bucură să văd că folosești hârtia. Mulți copii îmi trimit pe WhatsApp liste cu linkuri de pe Amazon, cred că eu sunt Bezos, dar nu sunt Bezos, el trebuie să-și cumpere o navetă spațială de la NASA ca să zboare, eu încă mai am sania care nu poluează. De altfel, îmi cer scuze că nu ți-am adus majordomul pe care îl doreai, dar era nevoie de un contract de angajare, iar aici în Laponia avem alt regim fiscal. Nu cred că ești familiarizată cu lucrurile astea și nu vreau să te plictisesc cu chestiuni birocratice, dar noi suntem experți în bunuri de consum, nu prestăm servicii către persoane, îmi pare rău.

Să revenim la noi. Învățătoarea spune că trebuie să înveți să faci lucrurile pe rând, n-aș vrea să o contrazic, dar este important să știi să faci cel puțin două deodată: să promiți și să te ții de cuvânt. Anul trecut, am închis ochii la unele dintre comportamentele tale, aveai 7 ani și știai bine că copiii merită o a

doua șansă. Însă, acum ai 8 ani, crești și pot să vorbesc deschis cu tine: ai promis că o să fii mai ordonată, că te vei uita la mai puține clipulețe video, că îi vei asculta pe cei mari și că nu te vei mai supăra din orice; mă doare să-ți spun că nu ți-ai ținut unele promisiuni. Să nu te superi acum pe mama ta, nu te-a pârât, doar că eu știu tot. Repet, nu te supăra pe mama ta, o cunosc de când era atâtica (imaginează-ți că stau în picioare și arăt cu mâna până unde mi se termină cizma), era o fetiță foarte cuminte.

Poți să iei cuvintele mele mai degrabă ca pe niște sfaturi decât ca pe niște obligații, e mai bine să începi cu câteva luni înaintea, cine seamănă din timp, culege din belșug. Iar acum trebuie să semeni printr-un comportament bun, pentru a culege roadele de sub pomul de Crăciun. Știi că vei înțelege, ești isteată și îți vei da silința să devii o persoană din ce în ce mai bună. Alegerea e la tine.

Moș Crăciun

P.S. Nu spune nimănui de corespondența noastră pentru că intru în bucluc, nu ar trebui să fac niciun favor, am semnat un jurământ.

P.P.S. Să fii foarte, foarte cuminte.

Casa mea, 29 mai

Dragă Moș Crăciun,

Mi-a stat inima când ți-am văzut numele printre e-mailurile de la Classroom, am zis VAI DE MINE, aici e o temă pe care n-am făcut-o. N-o să spun nimănu de scrisoarea ta, dar pe ale mele îl voi ruga pe bunicul să le corecteze, pentru că mi-e teamă că sunt prea multe greșeli. Nu-l cunoști pe bunicul meu fiindcă nu te duceai la el, la el se ducea Pruncul Iisus și îi aducea mandarine. Cam puțin pentru un cadou, nu crezi? Tu ești Pruncul Iisus bătrân?

Îți promit că voi fi cuminte, dar mama se uită mereu la mine cu niște ochi de parcă îi bate soarele în față și o deranjează, pe când tata nu. El se joacă, are un câine și o iubită drăguță, o cheamă Eleonor.

Eleonor așteaptă o surioară. Adică nu ea va avea o surioară, va avea o fetiță. Nu am văzut prea mulți copii mici, dar știu că îi vrăjesc pe adulți, pentru că râgâie, trag vânturi, vomită și salivează, dar toți spun că vai ce drăguți sunt. Dacă eu trag vânturi, mă ceartă, dar mie îmi place, mă amuză. Și, oricum, nu înțeleg de ce trebuie să ne fie rușine de ceva ce face toată lumea și care ne face să râdem. Oamenii mari strică tot. Scrie-mi cât mai repede.

Vittoria Salmé

P.S. Ce să le răspund colegilor când îmi spun că tu nu ești?

2.

Milo are 7 ani și doarme cu mama lui, chiar dacă ea îl obligă să le spună tuturor că doarme în camera lui. „Tuturor” adică tatălui, bunicii, învățătoarelor, câtorva prietene ale mamei, celorlalte mame. Sunt mai multe lucruri pe care Milo trebuie să evite să le spună celorlalți: că nu-i plac legumele, că se uită pe tabletă la masă, că mama îl ajută la teme. Milo întrebă dacă sunt minciuni, mama îi explică că nu sunt chiar minciuni, dar că îi ajută să evite certurile cu tata și cu Toți. Lui Milo nu-i place să se certe, dar nu îi place nici când i se spune să facă ce vrea. Când stă la tatăl lui, acesta îi dă tableta la cină, se uită împreună la desene animate cu Tom și Jerry și, apoi, adorm pe canapea. Tatăl nu-i zice să mintă în legătură cu tableta și cu patul în care doarme. Dacă ar putea să aleagă, Milo nu ar citi niciodată, îi pare rău că a învățat așa devreme să facă asta, pentru că i-a dat speranțe deșarte mamei, dar pentru el era o joacă să unească literele, nu se aștepta să trebuiască apoi să stea cu o carte în față și să parcurgă toată povestea, frază cu frază. I-au plăcut literele cât timp s-au comportat ca niște cifre, apoi nu i-au mai plăcut, dar nu are curajul să spună că îl plictisește cititul, așa că se lasă dus la librărie și, fără să atragă atenția, se uită la raionul cu pixuri, radiere și jucării. Ultima dată, nu a mai rezistat și, la un moment dat, a zis: „Îl vreau pe ăsta”, indicând ursulețul de pluș Pandoro.

— OK, ți-l cumpăr dacă luăm și o carte din seria *Octavia Minunata* și o citești înainte de culcare, a răspuns mama.

Și, astfel, i-a cumpărat cartea drept cadou, chiar dacă părea mai mult o pedeapsă. Iar el a zis:

— Mulțumesc, mamă.

— Ești fericit, pisoiaș?

— Da, foarte fericit.

Acolo, în librărie, mama lui Milo a aflat despre lansarea cărții *Octavia Minunata la Polul Nord*: cu această ocazie, școlile pot solicita să participe la prezentarea de la teatru care are loc chiar în orașul lor, care este și orașul unde locuiește autoarea. În calitate de reprezentant al instituției, i s-a părut o idee excelentă să le propună învățătoarelor fiului său: o ieșire de Crăciun, dintre acelea finanțate prin Contribuția Voluntară – în realitate, este o contribuție obligatorie pe care familiile trebuie să o plătească anual școlii, dar se numește „voluntară”, la fel cum toaletele sunt numite „grupuri sanitare”, chiar dacă Alfonso, omul de serviciu, nu le-a mai spălat din 1990 și nu găsești niciodată hârtie igienică în ele.

În dimineața prezentării, Milo a luat loc în sală printre colegi, învățătoare și mama lui, care s-a oferit să ajute. A numărat toate scaunele din sală și a aplaudat în trei moduri diferite: cu mâinile împreunate ca pentru rugăciune, cu degetele pe palmă și palmă peste palmă, dar fără cine știe ce satisfacție, pentru că abia dacă se auzea ceva. Mama sa filma totul cu telefonul, în timp ce el se rușina pentru că era singurul copil însoțit de un părinte.

Scriitoarea tocmai i-a răspuns prezentatoarei cu o frază care se pare că nu era prevăzută. „Moș Crăciun nu există”, a zis, apoi a plecat. S-a auzit un freamăt, iar învățătoarea Viviana a fost prima care a comentat: „Rahat”. S-au aprins luminile și pe

scenă a intrat patinatorul costumat în Octavia, care făcea pi-ruete, însă nu se mai uita nimeni la el. Copiii nu au mai auzit nicio învățătoare să zică „rahat”, e clar că scriitoarea a intrat în belele și că Toți sunt derutați, iar copiii știu că este foarte probabil ca un adult derutat să devină un adult supărat.

Adultul cel mai supărat din sală este agenta scriitoarei. Ea și Antonia nu sunt prietene, ceea ce este surprinzător având în vedere că petrec atât de mult timp împreună. Simonei Buonanno pare că îi place să le răspundă urât oamenilor și să îi facă să se simtă inferiori. Antoniei îi este rușine. Ea nu poate nici măcar să refuze o comandă greșită la restaurant. Simona simte o plăcere subtilă în a scoate în evidență greșelile altuia, în a le sublinia, și are un stil unic de a se înfuria. Acum o lună, Antonia era în tren spre Milano, iar în vagonul ei era frig de înghețau pietrele, nu funcționa sistemul de încălzire. Călătorii de lângă ea au rămas pe scaun, cu paltoanele pe ei, respectând întocmai protocolul de navetiști. În apropiere de Novara, a venit controlorul și a constatat: „Aici e foarte frig”. Toți au confirmat. „Și de ce nu v-ați dus în alt vagon?” Antonia nu a știut ce să răspundă. S-a gândit că era vorba doar de o oră de călătorie, dar nu acela era motivul. Rămăsese acolo din inerție, ca să nu deranjeze, dintr-un spirit de adaptare pe care îl ai chiar și atunci când nu este nevoie să te adaptezi.

Pe de altă parte, Simona nu se adaptează, ceilalți trebuie să se adapteze.

— Deschide imediat!

Simona bătea la ușa cabinei în care se ascunsese Antonia.

— E deschis.